

PUTOVNÍ VÝSTAVA SÁZAVA – proměny historické krajiny ve fotografiích

Cyklus Staletí mezi Vltavou a Sázavou – Proti proudu řeky a času II – Sázava

KAMENNÝ PŘÍVOZ – Jan Morávek

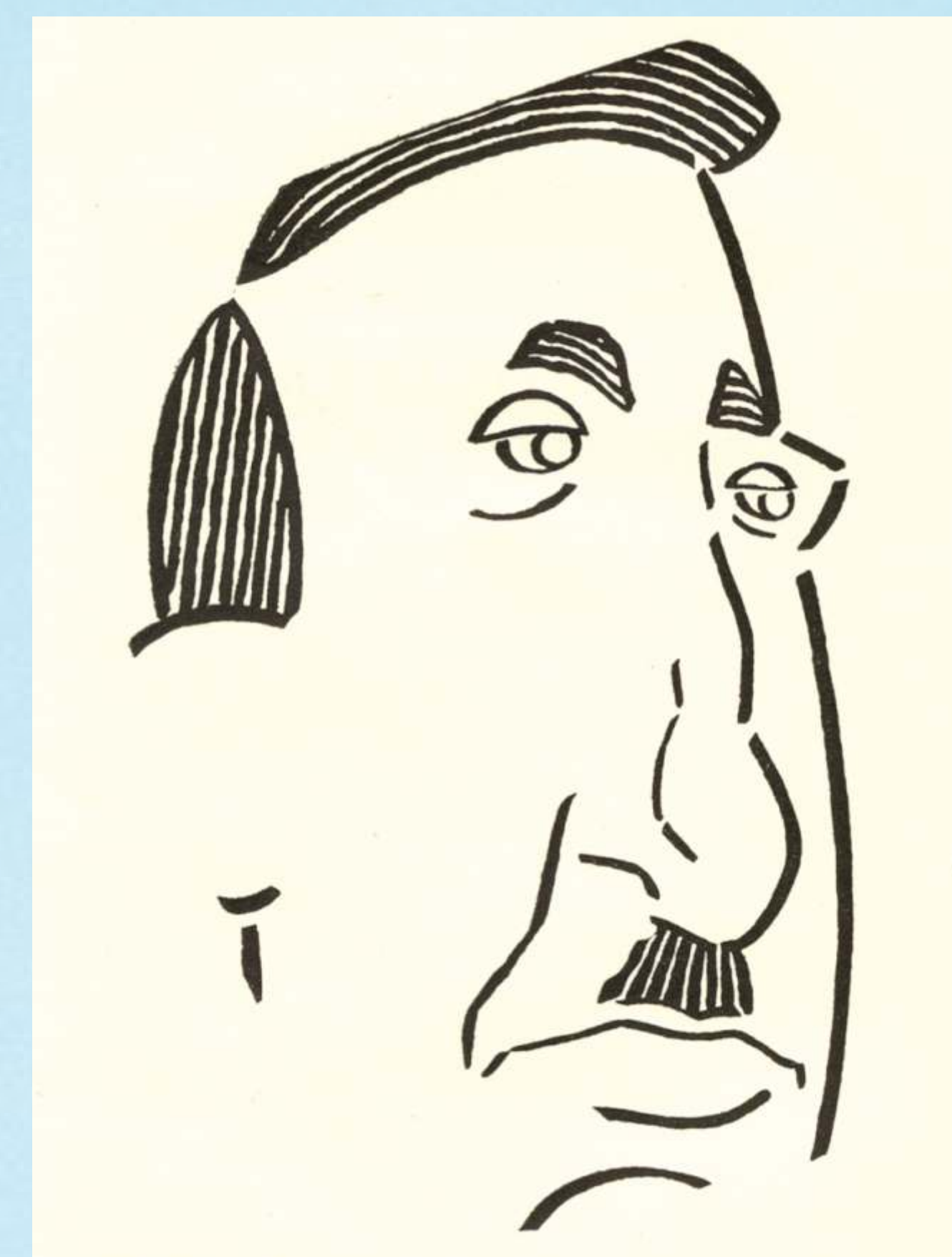

Kamenný Přívoz a řeka Sázava, foto Jirka Jiroušek

1. 5. 1888 – 14. 4. 1958

Spisovatel, novinář a herec Jan Morávek se narodil v Kamenném Přívoze v rodině hostinského a řezníka Karla Morávka a Kateřiny, rozené Babánkové. Měšťanskou školu vychodil v Jílovém a rok studoval na chemickém oddělení vyšší průmyslové školy v Praze. Po náhlém onemocnění plicní chorobou ročním pobytem doma v Kamenném Přívoze, se už do školy nevrátil. Jeho zájmy směřovaly zcela jinam.

Nedokázal v sobě potlačit touhu po divadle a literatuře. Morávkův vztah k divadlu má kořeny již v raném dětství. Důkazem je jedna z kapitol jeho knihy „U nás na Sázavě“, kde vzpomíná na dětská léta a vyznává se z obdivu ke kočovným loutkovým divadlům.

Velmi emotivně na něj zapůsobila první světová válka, kterou prožil v Haliči a na srbské frontě. Trvalou připomínkou této životní etapy jsou válečné deníky, které si psal. Během vojenské služby se dostal do Brucku nad Litavou (asi 30 km od Vídně), kde se seznámil se svojí budoucí ženou Annou Pšádovou z Měšic u Prahy.

Od roku 1920 spolupracoval s řadou listů vydávaných nakladatelstvím Melantrich, zvláště pak s redakcí Pražského ilustrovaného zpravodaje, jehož šéfredaktorem se stal v roce 1924. Byl to první český časopis, který se plně orientoval na sdělování informací pomocí fotografie. Patřil k nejprodávanějším časopisům na prvorepublikovém trhu.

Pokud Jan Morávek nebyl v redakci, u řeky na rybách či na výletě s rodinou, tak psal. Jeho spisovatelská činnost má široký záběr. A jaké jsou náměty jeho povídek či románů? Narodil se v Posázaví v čase, kdy ještě jezdili formani a v Morávkově hospodě, na břehu řeky Sázavy, bylo stále živo. Zastavili se zde či přespali zajímaví pocestní, tuláci, malíři a nejedna známá osobnost. Jejich vyprávění plná nejrůznějších historek ze vzdálených krajů, často až pohádkově tajemných, přitahovala pozornost malého chlapce. Vše dychtivě poslouchal a mnohý z příběhů po letech nechal ožít na stránkách svých povídek či románů. Osudy svých literárních hrdinů, lamačů kamene, lesních dělníků, dřevařů, vorařů, povozníků a drobných venkovských lidí velmi často umísťuje do rodné vsi, kterou ve svých dílech nazývá Závozem.

Tricátá léta dvacátého století lze nazvat jakýmsi „románovými hody“ Jana Morávka. V letech 1931–1939 vyšlo deset jeho románů: Ohnivá lázeň, Plavci na Sázavě, Divočina, Skalní plemeno, Byl na Sázavě přívoz, Dědičný hřích, Srdce na zámek, Jediná cesta, Špatný voják a Mamánek.

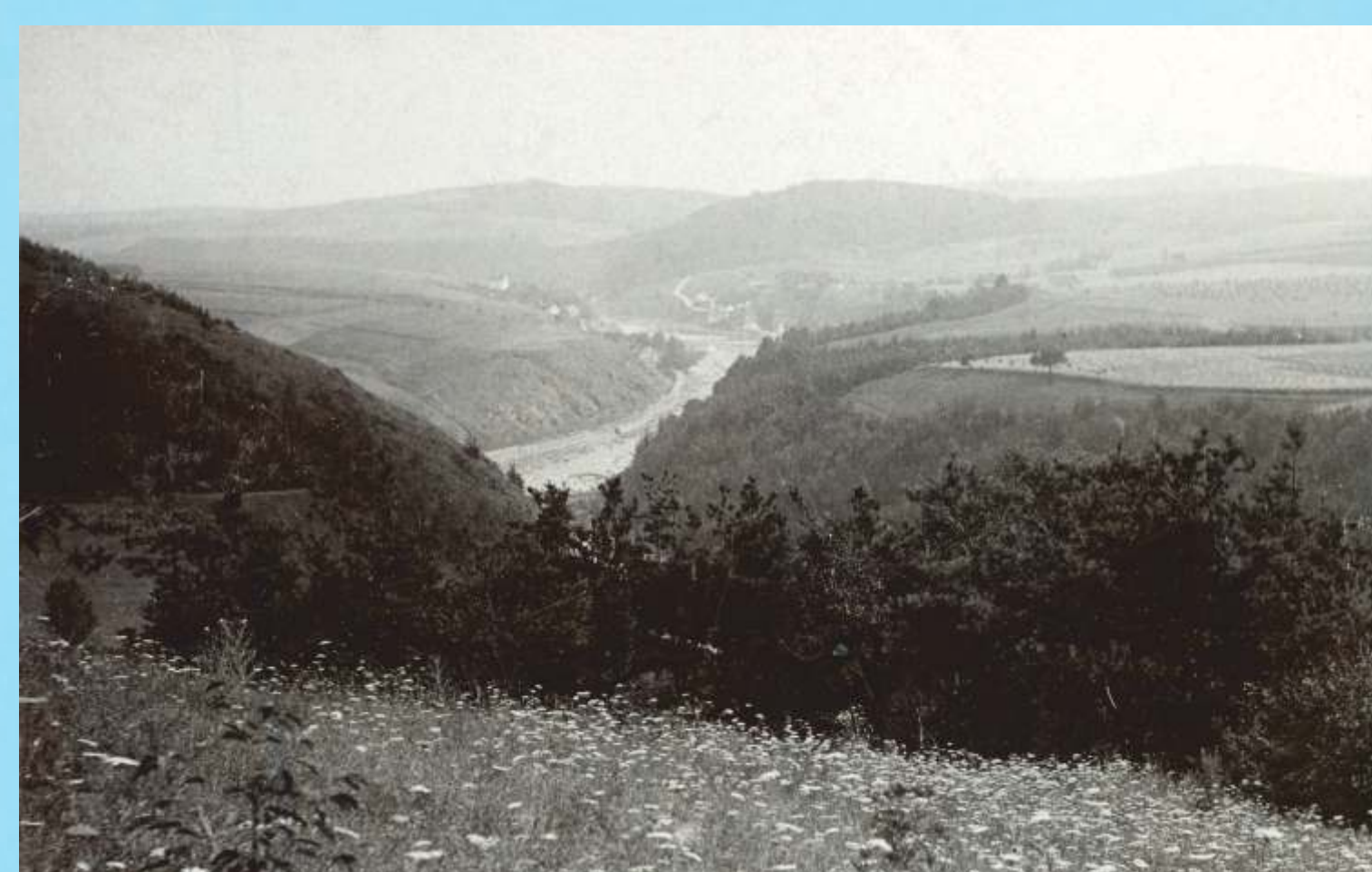
Některé práce Jana Morávka se staly náměty pro filmová zpracování. Nejstarší je film Píseň života z roku 1924. O dvacet let později režisér Karel Steklý natočil film Skalní plemeno podle stejnojmenného Morávkova románu odehrávajícího se v prostředí kameníků žulového lomu v Posázaví. Z roku 1952 je například film Plavecký mariáš, kde se Jan Morávek částečně podílel na scénáři.

Mezi řekami vydalo k uctění památky Jana Morávka na motivy jeho vzpomínek tři díly románového příběhu Václava Junka U nich na Sázavě „Hledání domova“, „Krásná epocha“ a „Nové krásné zířky?“ postupně evokují panenské doby Posázaví včetně dávných lesáků, vorařů a kameníků; bájný čas trampů, chatařů a skautů 20. a 30. let minulého století.

Poklidný Morávkův život krátce před jeho sedmdesátými narozeninami přerušila nemoc. Onemocněl leukémií a 14. dubna 1958 zemřel. Je pohřben na Vinohradském hřbitově v Praze.

Kamenný Přívoz a řeka Sázava, rok 1950, pohlednici daroval A. Kubíček

Pohled ke Kamennému Přívozu, rok 1897, foto Jan Kalliš

Kamenný Přívoz, rok 1950

Kamenný Přívoz, rok 1939, foto Jaroslav Štangler